

Lasten ja nuorten osallistumista ja vaikuttamista tukevan palvelukokonaisuuden loppuraportti

Haastatteluiden opit ja suositukset

12.12.2024

Haastatteluaineisto

Haastattelut koskien seuraavia laki- ja politiikkaohjelmavalmistelua

1. Ilmastolaki (423/2022)
2. Nuorisolaki (1285/2016)
3. Varhaiskasvatuslaki (540/2018)
4. Lastensuojelulain uudistus (2022), osallisuuspilotti (2 haastattelua)
5. Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelman (2024-2027) valmistelu, vuoden 2022 kuulemiset

Haastattelukysymykset

- Millä keinoin lapsia ja nuoria kuultiin?
- Mikä oli kuultavien kohderyhmä? Mitä kautta kohderyhmä tavoitettiin?
- Miten kuulemisen keinot toimivat?
- Oliko kuulemisissa jotain esteitä/haasteita?
- Miten kuulemiset vaikuttivat lakihankkeeseen?
- Miten lapsille ja nuorille viestittiin siitä, miten heidän osallistumisensa/kuulemisensa vaikutti?

Haastatteluiden tavoitteet

Tavoitteet, joiden mukaisesti analyysi jaettu kahteen osaan:

1. Aikaisemmat kokemukset

"Kootaan malleja, hyviä käytänteitä ja/tai esimerkkejä siitä, miten lasten ja nuorten osallistuminen on käytännössä vaikuttanut lainsäädäntö- tai muiden valtionhallinnon hankkeiden (mm. strategia- tai ohjelmatyö) lopputulokseen."

2. Viestintä lapsille ja nuorille kuulemisten vaikutuksista

"Miten kuulemisiin osallistuneille lapsille ja nuorille on viestitty (ennakkoon ja jälkikäteen) heidän **osallistumisensa/näkemyksensä vaikutuksista päätöksentekoon/valmisteluun?**"

Koonti lakihankkeissa käytetyistä menetelmistä ja kuulemisen tavoista

- Wepropol-kyselyt
- Digiraati
- Erätauco-dialogit
- Lapsille käyttöön annetuilla kameroilla kuvaaminen (päiväkoti-ikäiset)
- Sosiaalisen median alustat; Instagram, Twitter, Facebook
- Työpajat, paikan päällä järjestettävä tilaisuus
- Teamsin välityksellä toteutetut kuulemiset

1. Aikaisemmat kokemukset

**Kuulemisten käytännön toteutus &
huomioita menetelmistä**

Opit ja suositukset

Haastattelut koskien seuraavia laki- ja politiikkaohjelmavalmisteluja

1. Ilmastolaki (423/2022)
2. Nuorisolaki (1285/2016)
3. Varhaiskasvatuslaki (540/2018)
4. Lastensuojelulain uudistus (2022), osallisuuspilotti
5. Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelman (2024-2027) valmistelu, vuoden 2022 kuulemiset

Ilmastolaki (423/2022), YM

1/2

- Ilmastolaki tuli voimaan heinäkuussa 2022.
- Ilmastolain valmistelussa toteutettiin erilaisia osallistumisen muotoja ja kuulemisia esivalmistelu- ja lausuntomenettelyvaiheissa.
- Yhteistyökumppaneina toimivat muun muassa oppilaitokset, tutkimushankkeet, lastensuojeluyksiköt, seurakunnat, sekä edustukselliset ryhmät, kuten nuorisoneuvostot ja saamelaiskäräjät.

Kyseessä oli ilmastolain uudistus. Uudistuksen tavoitteena oli varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä ja siirtyy sen jälkeen hiilinegatiiviseksi. Kuulemisia toteutettiin läpi valmistelun. Vuonna 2019 toteutettiin verkkokysely ja vuosina 2020-2021 järjestettiin kuulemisia kirjastokiertueen, työpajojen ja dialogien muodossa. Syksyllä 2020 järjestettiin Erätauko-keskustelut Erätauko-säätiön ja oikeusministeriön kanssa. Erätauoat toteutettiin koronasta johtuen etänä. Digiraadilla toteutettavat kuulemiset ajoittuivat kuulemisten alkuvaiheeseen.

Lasten ja nuorten osallistuminen oli keskeinen osa ilmastolain valmistelua. Heitä kuultiin prosessin kaikissa vaiheissa eri menetelmin.

Osallistamismenetelmät: Työpajat, verkkokuulemiset, Erätauko-keskustelut, Digiraati

Vaikutus: Lasten ja nuorten näkemykset auttoivat painottamaan sääntelyn oikeudenmukaisuutta. Prosessin aikana perustettiin nuorten ilmasto- ja luontoryhmä, jolla on mandaatti ympäristöasioissa. Tämä toimii konkreettisena esimerkkinä siitä, miten nuorten kuuleminen voi luoda uutta yhteistyötä. Alkuperäinen tavoite oli saada nuorten ryhmä kirjattua Ilmastolakiin, tämä ei toteutunut, mutta kuulemisten anti toimi kimmokkeena ryhmän perustamiseen.

Ilmastolaki (423/2022), YM 2/2

Huomioita Erätauko-menetelmästä

- Menetelmä koettiin liian sallivaksi ja työlääksi siihen nähden, mitä Erätauko-dialogeista saatiin lainvalmistelua varten.
- Virkahenkilöiden rooli keskusteluissa oli kuunnella, joten he eivät osallistuneet keskusteluun.
- Mikäli menetelmän ohjeistus olisi mahdollistanut suuremman vuoropuhelun virkahenkilöiden ja osallistujien kesken, keskustelu olisi saattanut kohdentua paremmin siihen, mistä on mahdollista säätää lailla.

Huomioita Digiraati-menetelmästä

- Digiraati oli kuulemisen aikaan vielä pilottivaiheessa, joten sen toimivuudesta oli ennen aikaista tehdä johtopäätöksiä.
- Digiraadissa tapahtui verkkokeskusteluun linkittyvä häiriökäyttäytymisen piirre: aikuiset olivat raportoineet itsensä lapsena tai nuorena.
- Fasilitointi olisi voinut olla tiukempaa, jotta valmisteluun olisi saatu tarkempia vastauksia.

Nuorisolaki (1285/2016), OKM

1/2

- Laki tuli voimaan 1.1.2017. Nuorisolaki vahvistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Jatkossa nuoria on kuultava myös valtakunnallista nuorisotyötä koskevien asioiden käsittelyssä.
- Lain tarkoituksena on vahvistaa nuorten edellytyksiä osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa sekä edistää nuorten yhdenvertaisuutta.
- Nuorisolaki valmisteltiin vuorovaikutuksessa nuorisotyön kentän kanssa. Kuulemisten lisäksi nuorisolain uudistamista oli käsitelty useissa eri tilaisuuksissa. Lakiesitys oli laajalla lausuntokierroksella, joka kattoi muun muassa kaikki Suomen kuntien nuorisovaltuustot.

Nuorisolain valmistelussa kuultiin lasten ja nuorten näkemyksiä erityisesti ikärajojen määrittelyssä sekä yleisiä kommentteja ja ehdotuksia nuorisolain pykäliin ja osallistumiseen liittyvää kyselyä koskien. Nuorten näkemykset auttoivat tarkentamaan lakiesityksen perusteluja.

Osallistamismenetelmät: Webropol, tiedostot jaettuna kaikille avoimesti Google drive:ssa, avoimia keskustelutilaisuuksia, työpajat, Facebook ja Twitter, nuortenideat.fi -palvelu

Vaikutus: Lasten ja nuorten osallistuminen toi näkemyksiä ikärajojen tarkempaan määrittelyyn ja huomioimiseen lakiesityksen perusteluissa. Valtakunnallinen kuuleminen toi esiin alueellisia eroja ja varmisti, että eri ryhmien, kuten etsivän nuorisotyön piirissä olevien nuorten, ääni pääsi kuuluviin.

Nuorisolaki (1285/2016), OKM

2/2

Huomioita menetelmistä:

- Kuulemisissa käytettiin laajasti eri kanavia, joilla pystyttiin tavoittamaan lapsia ja nuoria valtakunnallisesti.
- Valmisteluasiakirjat ja luonnokset olivat avoimesti saatavilla, mikä oli poikkeuksellista. Google drive:n kautta toteutettiin avoin kommentointimahdollisuus kaikkiin pykäliin. Avoin kommentointi oli mahdollistettu myös nuortenideat.fi-palvelun avulla.
- Webropolilla toteutettiin neljä kyselyä (n:1324), erityisesti ikärajamääritelmään ja tiettyihin pykäliin kohdennettuna.
- Sosiaalisen median eri alustojen kokeileminen oli tuolloin uutta.
- Kuudessa kaupungissa järjestetyissä tilaisuuksissa oli yhteensä 700 osallistujaa ja tavoittaminen onnistui yhteistyössä paikallisten nuorisoalan toimijoiden kautta.

Varhaiskasvatuslaki (540/2018), OKM

- Uusi varhaiskasvatuslaki tuli voimaan 1.9.2018
- Merkittävimmät uudistukset varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja varhaiskasvatuksen tiedontuotannon kehittämistä koskien, tavoitteisiin lisätty yhdenvertaisuuden edistäminen.

Varhaiskasvatuslain valmistelussa kuultiin lasten näkemyksiä valokuvamenetelmän avulla. Kuulemiseen osallistui 48 lasta eri puolilta Suomea, ja heidän näkemyksiään kerättiin valokuvien avulla. Lapset saivat ottaa kuvia päiväkodin eri paikoista kolmen teeman pohjalta: mikä päiväkodissa on kivaa, mikä ei ole kivaa ja mikä on erityisen tärkeää.

Osallistamismenetelmä: Valokuvamenetelmä, jossa lapset ilmaisivat näkemyksiään omalla tavallaan turvallisessa ympäristössä. Henkilökunta haastatteli lapset kuvista ja tallenteet annettiin tutkijoiden analysoitavaksi.

Vaikutus: Lasten osallisuuden tavoite lisättiin varhaiskasvatuslakiin, osaksi tämän kuulemisen myötä. Se katsottiin tarpeelliseksi varhaiskasvatuksen osallisuuden vahvistamiseksi sekä lasten ja vanhempien kuulemiseksi varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Kuulemisten huomioita vietiin myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteasiakirjan valmisteluun koskien havaintoja leikkimisestä ja liikkumisesta.

Huomioita valokuvamenetelmästä

- Menetelmän valinta koettiin onnistuneeksi ja innostavaksi suhteessa ikään.
- Lapset pitivät myös keskusteluista, joita käytiin kuvien pohjalta.

Lastensuojelulain uudistus (2022) osallisuuspilotti, STM 1/2

- Lastensuojelulain kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa (2022) toteutettiin osallisuuspilotti, jota ohjasi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön sekä kansallisen lapsistrategian viisihenkinen työryhmä.
- Tavoitteena oli toteuttaa lastensuojelulain uudistamiseen liittyviä lasten ja nuorten kuulemisia.

Lastensuojelulain uudistuksessa kuultiin sijaishuollossa olevia lapsia erityisesti heidän kokemuksistaan liittyen rajoitustoimenpiteisiin ja sosiaalityön resurssien riittävyyteen. Käytännön toteutuksen hoiti Lastensuojelun keskusliitto. Kuulemiset toteutettiin yhteistyössä kahden lastensuojelujärjestön eri sijaishuoltoyksiköiden kanssa sekä yhden kaupungin neljän sijaishuollon toimintayksikön kanssa. Kuulemisten jälkeinen valmistelu ei edennyt lainvalmisteluehdotukseksi.

Osallistamismenetelmät:

Kuulemisissa käytettiin menetelminä pienryhmätyöskentelyjä, Teams-tapaamisia ja verkkokyselyjä. Jokaisen lapsiryhmän kanssa työskenneltiin kaksi kertaa. Lainsäädäntöä varten kohderyhmä koski yli 12 v. täyttäneitä lapsia. Kyselyssä ikähaarukka oli 8-20 vuotiaat.

Vaikutus:

Toteutettu valmistelu ei edennyt lainvalmisteluehdotukseksi, mutta kuulemisten antia hyödynnettiin jatkovalmistelussa vuoden 2023 lastensuojelun visiossa. Lasten näkemyksiä kuultiin erityisesti liittyen vastuusosiaalityöntekijän tehtävän merkityksellisyyteen ja tätä tietoa hyödynnettiin sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoituksen esityksessä.

Lastensuojelulain uudistus (2022) osallisuuspilotti, STM 2/2

Huomioita menetelmistä

- Valtakunnallisen kattavuuden kannalta Teams oli hyvä keino tavoittaa osallistujia.
- Toisaalta tunnistettiin, että vuorovaikutuksen kannalta kasvokkain keskustelu saattaisi olla parempi.
- Joillekin lapsille Teams soveltui osallistumiseen paremmin, koska heidän ei tarvinnut välttämättä laittaa kameraa päällä.
- Keskustelujen pohjana voisi olla enemmän audiovisuaalista materiaalia, kuten esimerkiksi tekstiä tuotettuna animoituun muotoon, valokuvia, videoita tai lyhyitä ytimekkäitä puheenvuoroja. Tekstimuotoisen laajan powerpoint-esityksen läpikäyminen ei välttämättä ole paras vaihtoehto kohderyhmälle.

Valtakunnallisen nuorisotyön- ja politiikan ohjelman valmistelu, OKM, kuulemiset v.2022

- Ohjelman kuulemisten lähtökohdaksi asetettiin tavoitteeksi löytää haasteet, joita nuoret itse haluaisivat nähdä ratkaistavaksi seuraavan 3-5 vuoden aikana
- Aikaisemmin ohjelman valmistelussa oli kuultu nuoria valmistelun loppuvaiheessa, nyt siis aloitettiin uudella tavalla koko ohjelman valmistelu kuulemisilla syksyllä 2022. Ohjelman valmistelu jatkuu vuoden 2023 aikana.
- Osallisuuden osaamiskeskuksen työpanos laajan kuulemisen järjestämiseen oli merkittävä, kyselyn ja työpajojen toteutus, materiaalit ja analyysit toteutuivat osaamiskeskuksen kautta.

Osallistamismenetelmät

- Webropol-kysely (7081 vastausta)
- Täydentävät työpajat esille nousseista haastavista teemoista ("Ongelmapuun menetelmä") 350 nuorta
- Tavoitettiin pääasiassa 13-25 vuotiaita

Vaikutus

Nuorten näkemysten koontia ja esille nousseita teemoja esiteltiin valmistelun edetessä, myös poikkihallinnollisesti muille hallinnonaloille. Kuulemisten tuloksia hyödynnettiin, kun erilaisten toimenpiteiden vaikutuksia tai mukaan ottamista arvioitiin/puntaroitiin.

Huomioita menetelmistä (Webropol ja haastattelut)

- Haastavassa tilanteessa olevien nuorien tavoittaminen voi olla vaikeaa. Etsivän nuorisotyön ja työpajatoimintojen kautta nuoria oli pyritty tavoittamaan. Tämä on tunnistettu myös yleiseksi haasteeksi tiedonkeruussa.
- Kieliversiot ovat tärkeitä, jotta saadaan tavoitettua myös maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

OPPI: Kolme käytännön näkökulmaa ennen menetelmien valintoja

Menetelmien valinta kannattaa tehdä yhteistyössä kohderyhmän ja yhteistyökumppaneiden kanssa

- Menetelmien valinnassa tulee huomioida ikätaso.
- Menetelmää voi kysyä myös kohderyhmältä. Miten lapset/nuoret itse haluaisivat tulla kuulluiksi?
- Kohderyhmää lähellä olevilla yhteistyökumppaneilla voi usein olla ajantasaista tietoa ja kokemusta menetelmistä.
- Menetelmiä ja haastattelukysymyksiä kannattaa testata pienellä joukolla ennen valintaa, jos mahdollista.

Kustannukset

- Kuulemisten mahdolliset kustannukset tulee huomioida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suunnittelua, jotta niihin pystytään varautumaan budjetoinnissa.
- Yhteistyökumppaneiden vuosisuunnitteluun tarvitaan myös tieto kuulemisesta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Jos kyse on laajasta kuulemisesta, siitä syntyvä aineisto ja sen analysointiin varattava henkilötyöresurssi ja osaaminen voi olla merkittävä osa kustannuksia.
- Mahdollisten uusien analytiikkatyökalujen käyttöönotto ja hyödyntäminen saattaa helpottaa työmäärää jatkossa.

Etäkuuleminen voi olla mahdollisuus tavoittaa kohderyhmää laajemmin

- Etänä voidaan toteuttaa paljon enemmän kuulemisia ja saada maantieteellistä kattavuutta.
- Joillekin henkilöille etänä osallistuminen saattaa madaltaa kynnystä osallistua, koska paikan päälle ei tarvitse mennä ja kameran voi pitää kiinni.

OPPI: Kuulemisilla kerätään samalla hallinnonalan tietopohjaa

Kerätty tieto saattaa olla pitkään hyödyllinen lainvalmistelun jälkeen

- Kuulemiset muodostavat "tietolähteen", jota voidaan hyödyntää ministeriön ja hallinnonalan muussa suunnittelussa ja työskentelyssä.
- Kuulemisissa saatuja huomioita aihepiiristä on mahdollista hyödyntää myös poikkihallinnollisessa työskentelyssä.
- Tiedon hyödynnettävyyden mahdollistaminen on kehityskohde. Tavoite olisi saada kerätty aineisto laajempaan käyttöön, koottua soveltuvaan paikkaan sekä levitettyä tietoa valtionhallinossa sisäisesti.

Ennakkoviestinnässä tulee huomioida mahdollisuus käyttää saatua tietoa laajemmin

- Mikäli tietoa hyödynnetään muualla kuin kuulemiseen liittyvässä valmistelussa, tulee osallistujia tiedottaa tästä. Tiedon jatkohyödyntäminen tulee mainita myös tiedonkeruuseen liittyvissä luvissa.
- Osallistujille tulee tuoda esille, että tietoa voidaan hyödyntää myös yleisesti kehittämistyössä.

OPPI: Kuulemisten suoran vaikutuksen todentaminen ei aina realistista

Kuulemiset ovat osa demokraattista päätöksentekoa

- Täysin suora vaikutusta toteutetusta kuulemisesta lakikirjaukseen ei välttämättä voida osoittaa.
- Mitä konkreettisemmin kuullaan esimerkiksi erilaisilla työpajamenetelmillä tai tarkoilla kysymyksen muotoilulla, sitä täsmällisempiä vastauksia voidaan saada.
- Kuulemiset edistävät osallisuutta ja kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa. Kuultaville on tärkeää viestiä, että heidän näkemyksillään on merkitystä, vaikka ne eivät aina siirtyisikään sellaisenaan valmisteluun.
- Kuulemiset ovat myös mahdollisuus kohderyhmälle saada lisää tietoa lainvalmistelun prosessista ja kuulemisten osuudesta lainvalmisteluun. Käsittely siirtyy eduskunnalle ja päätöksenteko etenee, myös huolimatta kuulemisten tuloksista. Kohderyhmä saa ymmärrystä siitä, että heidän osallistumisensa on yksi päätöksentekoon vaikuttavista tekijöistä tutkimustiedon ja poliittisten linjausten rinnalla.

SUOSITUS: Kuuleminen kannattaa toteuttaa yhteistyössä sidosryhmien ja verkostojen sekä kohderyhmää lähellä olevien ammattilaisten kanssa

- Kohderyhmän tavoitettavien sidosryhmien ja verkostojen tunnistaminen ja valinta on erittäin tärkeää, jotta kohderyhmät tavoitetaan tehokkaammin ja ketterämmin.
- Hyviä kokemuksia on myös kohderyhmää lähellä olevien alan tutkijoiden hyödyntämisestä kuulemisessa, joilla vahvaa kokemusta kohderyhmän haastatteluista.
- Ryhmien arkipäiväisessä käytössä olevien paikkojen tunnistaminen (esimerkiksi koulut) auttaa tavoittamaan kohderyhmää.
- Järjestöjen asiantuntijoilla voi olla ajantasainen ymmärrys siitä, miten kohderyhmien ikätaso voidaan huomioida sekä osaamista kohderyhmille soveltuvista menetelmistä.

2. Viestintä lapsille ja nuorille kuulemisten vaikutuksista

Viestintä ennen kuulemisia

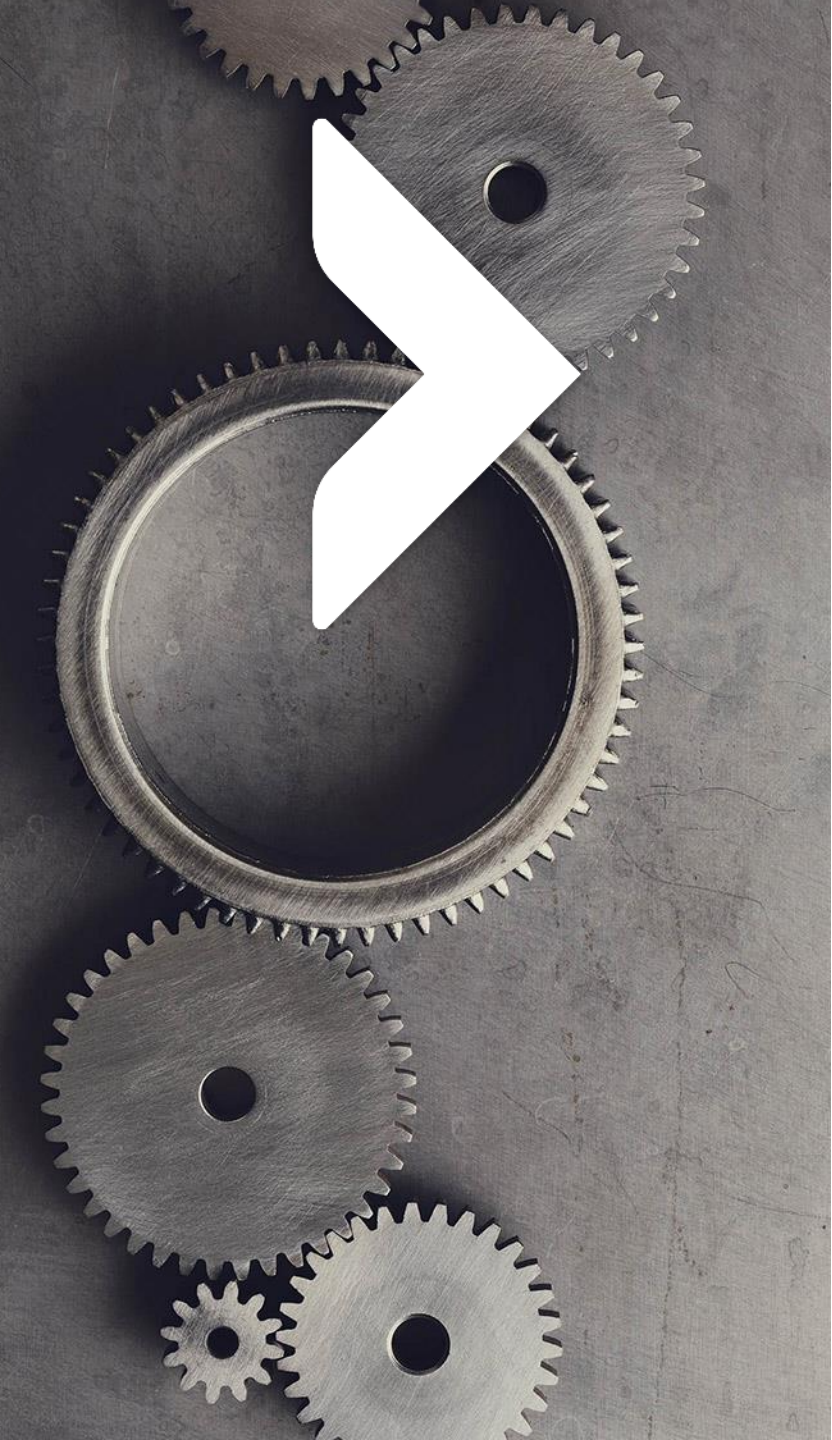
Tavoitteena toteutetuissa kuulemisissa on ollut avata kuulemisten merkitys lapsille ja nuorille selkeästi ja ymmärrettävästi. Ennen kuulemisia tehtävällä viestinnällä on pyritty luomaan realistinen kuva siitä, kuinka heidän näkemyksensä voivat vaikuttaa päätöksentekoon ja lainsäädäntöön.

Viestinnän sisältö:

- Kohderyhmälle on sanoitettu kuulemisen tavoitteet ja osallistumisen merkitys osana päätöksentekoa.
- Lapsille ja nuorille on annettu tietoa siitä, että heidän osallistumisensa on yksi päätöksentekoon vaikuttava tekijä monien muiden, kuten tutkimustiedon ja poliittisten linjausten joukossa.
- Lisäksi tarvitaan kuulemista laajasti taustoittavaa viestintää, joka kohdennettu kohderyhmän kanssa työtä tekeville aikuisille ammattilaisille.

Hyväksi havaittuja käytäntöjä

- Luodaan selkokiehiset verkkosivut tukemaan kuulemisia.
- Viesti muotoillaan yhteistyössä sidosryhmien ja verkostojen kanssa.
- Panostetaan erityisesti sanamuotoihin, jotta ne olisivat ymmärrettäviä ja kiinnostavia lapsille ja nuorille.

Viestintä jätkikäteén sekä palautteen kerääminen

Viestintä jätkikäteén

- Yleinen huomio on, että viestintä jätkikäteén ei ole ollut systemaattista, mikä tekee siitä edelleen tärkeän kehityskohdan.
- Jätkiviestinnässä pyrittiin antamaan lapsille ja nuorille realistinen ja selkeä kuva siitä, miten heidän osallistumisensa vaikutti lopulliseen päätöksentekoon.
- Lain tai ohjelman valmistelu noudattaa omaa aikatauluaan, kuulemisiin osallistuneiden henkilöiden tavoittaminen myöhemmin voi olla haastavaa (esim. kuultava lapsi/nuori ei ole enää samalla luokalla tai luokka-asteella vuoden päästä, jolloin valmistelu on edennyt).

Hyväksi havaittuja käytäntöjä

- Tuotetaan selkokieleiset yhteenvedot, joita voidaan levittää eri viestintäkanavien sekä sidosryhmien, kuten järjestöjen oman viestinnän avulla.
- Lainvalmistelua käsittelevissä julkisissa puheenvuoroissa ja hallinnonalan yleisessä viestinnässä nostetaan esiin lasten ja nuorten osallistumisen merkitys, mikä tuo osallistumisen vaikutuksia näkyväksi myös suurelle yleisölle.

Palautteen kerääminen

- Selkeä kehityskohde, jotta palautteen kerääminen muodostuisi systemaattiseksi osaksi kuulemisten prosessia.
- Suositeltavaa on valita käyttäjälle nopein ja helpoin tapa antaa palautetta, kuten QR-koodin hyödyntäminen.

SUOSITUS: huolellinen sanoittaminen ennen kuulemista

Aiheen sanoittaminen ymmärrettävästi ja realistisesti on tärkeää

- Sidosryhmien ja ammattilaisten kanssa tehtävä yhteistyö viestin muotoilussa on keskeistä ja auttaa varmistamaan ymmärrettävyyttä.
- Aihe tulee sanoittaa kohderyhmän mukaisesti (nuorille kerrotaan yksityiskohtaisemmin ja lapsille ikätasoisesti).
- Vanhemmille viestitään tarkkaan, mistä on kyse ja mihin lapsi osallistuu.
- Sanoitusta kannattaa testata kohderyhmällä ennen varsinaista kuulemista.

Viestinnässä huomioitavaa “odotushallinta”

- Kohderyhmälle ei saa jäädä liian optimistinen kuva siitä, että kuuleminen on jonkinlainen suora vaikutuskeino lainvalmisteluun.

SUOSITUS: jälkiviestinnän parantaminen

Jälkiviestinnän systemaattisuuden parantaminen on keskeinen kehityskohde.

- Lainsäädännön/ohjelma valmistelun prosessista tulisi kertoa systemaattisesti ja selkeästi lapsille ja nuorille, jotta he saavat konkreettista tietoa osallistumisensa merkityksestä. Näin lapset ja nuoret saavat selkeämmän kuvan päätöksenteon prosessista ja rajoitteista.
- Vaikka kuultavien näkemykset eivät päädy suoraan lopullisiin päätöksiin, viestinnällä voidaan vahvistaa sitä, että lapset ja nuoret kokevat osallistumisensa merkitykselliseksi. Kuulemisella ja osallisuudella on merkittävä arvo ja saatua tietoa voidaan mahdollisesti hyödyntää laajemminkin.

Dokumentoinnin merkitys

- Jatkossa tarvitaan parempaa dokumentointia osallistumisen vaikutusten selvittämiseksi ja niiden viestimiseksi lapsille ja nuorille.
- Tämä voisi tukea lasten ja nuorten ymmärrystä siitä, miten heidän osallistumisensa on vaikuttanut päätöksentekoon.

Kiitos

@MotivaOy

www.motiva.fi